Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda"
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
(201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCI · Ч. 25. · ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 7-го ЛЮТОГО 1985 · ЦЕНТІВ 25 CENTS · JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, FEBRUARY 7, 1985 · No. 25. · VOL. XCI

Канадські українці будуть домагатися вибачення від уряду

Вінніпеґ. — У зв'язку з тим, що федеральний Уряд в Канаді після 40 років готовий признати, що інтернування японських горожан в Канаді в часі Другої світової війни не мало оправдання і тому він готовий вибачитися перед японськими канадцями за заподіяну їм кривду, серед українців Вінніпеґу зродилася думка, як подає місцева преса, вимагати такого ж вибачення від федерального уряду перед українцями за безпідставне інтернування їх в часі Першої світової війни.

Проф. Ярослав Розумний і Михайло Марунчак уважають, що обставини інтернування українців повинні бути винесені на денне світло і треба пригадати так як тепер про японців ті випадки з часів Першої світової війни, коли українці терпіли те саме, щоб подібне не повторилося у майбутньому.

Дослідник історії українців у Канаді, Петро Мельницький, пригадує з тієї нагоди, що з вибухом Першої світової війни канадський уряд казав арештувати понад 6,000 українців і вони перебували у 24-ох таборах праці за колючими дротами у незвичайно неприятливих умовах. Вони були інтерновані лише тому, що родилися громадянами Австро-Угорщини, яка вела війну з союзниками Канади. Умови перебування в таборах були нестерпні. Недуги і пошесті ширилися в такому розмірі, що для інтернованих створено окрему лікарню, призначену для хворих на туберкульозу.

Дискримінація українських канадців не закінчилася на тому: 80,000 українських поселенців, що приїхали до Канади з Австро-Угорщини, мусіли кожного тижня зголошуватися на поліції, їх не приймали навіть на найгірші роботи, а зголошених добровільно до канадської армії відсилали домів, не зважаючи на те, що один з них, Пилип Коновал, дістав найвище відзначення за хоробрість — Хрест Вікторії.

Звільнювання інтернованих, яке почалося в 1916 році, насуває підозріння, що інтернування мало чисто економічну причину. Коли у війні стало бракувати робочої сили, інтернованих звільнювали для праці в економіці країни. Останній табір зліквідовано аж в 1920 році. Замітне є це, що з таборової документації усунено всі замітки про будь-які конфлікти таборової адміністрації з інтернованими. Про це мусів подбати хтось, хто був переконаний про несправедливість уряду супроти інтернованих.

Все це вказує на те, що українцям-канадцям зроблено велику несправедливість і кривду, і канадський уряд повинен перед українцями так вибачитися, як тепер перед японцями.

У ЛМКЛЮБІ ДОПОВІДАТИМЕ ІНЖ. Б. ҐЕРУЛЯК

Ню Йорк. — Із Літературно-Мистецького Клюбу інформують, що в п'ятницю, 8-го лютого ц.р., в годині 7-ій вечора, тут у **приміщеннях цього Клюбу, при 136 Друга авеню, інж. архітект Богдан Ґеруляк виголосить доповідь на тему: „Японія в минулому і сучасному" — в прозірках і з коментарем.**

Допомога для Етіопії перейшла 12,000 дол.

Стемфорд, Конн. (Єпископська канцелярія). — Стемфордський епархіяльний відділ допомоги убогим повідомляє, що до його каси вплинуло понад 12,000 дол. з парохіяльних збірок на допомогу голодуючим в Етіопії.

Владика Василь Лостен, довідавшись про такий гарний вислід збірки, промовив із радістю: „Я незвичайно вдячний жертводавцям за такий гарний вияв їхньої жертвенности та братньої любови, які то спонукали стурбованих жахливістю обставин скласти таку поважну суму на цю пекучу ціль — допомогу голодним і вмираючим в Етіопії."

Католицька допомогова служба інформує, що ці пожертви вможливили висилку харчів та медичну обслугу для нещасних людей в Етіопії. Відвідувачі місцевостей діткнених голодом, куди вислано поміч через цю католицьку харитативну установу, висловлювалися із признанням за їх жертвенну працю. Вони були свідками вислідів посилок.

Владика Лостен закликає усіх людей доброї волі, хто ще не мав змоги скласти своєї пожертви, вислати її чим скоріше — допомогти харчами і ліками голодуючим і вмираючим людям в Етіопії, посилаючи пожертви на адресу: Famine Victims Diocese of Stamford, 161 Glenbrook Rd., Stamford, Conn. 06902.

Підготовляють нові публікації в рамках Гарвардського Проєкту

Кеймбридж, Масс. (ФКУ). — Щоб видати корпус української досекулярної творчости в рамках Гарвардського Проєкту треба встановити з одної сторони в яких бібліотеках Европи і Америки можна мати до диспозиції рукописи і стародруки, з другої, хто з українських та неукраїнських вчених займається та яким старо-чи середньо українським автором.

Відповідні картотеки складаються в УНІГУ. На базі піврічних розшуків можна було виявити понад 100 рукописів та стародруків XУI-XУIII сторіч, крім того, майже десяток учених погодилися співпрацювати.

Кілька конкретних проєктів, які протягом року 1985 повинні бути закінчені:

* Митрополит Іпатій Потій (греко-католик), повне видання творів, включно з листами; видавець та автор передмови: проф. Морозюк (Конкордія університет, Оттава, Канада).
* Граматичні тексти (починаючи від Адельфотесу) XУI-XУIII сторіч; видавець і автор передмови: проф. Олекса Горбач (університет Франкфурт, Німеччина).
* Літописи Іпатського типу (Іпатський, Хлєбніковський, Погодінський), що заключають в собі три частини: Повість временних літ; Київський літопис XII сторіччя; Галицько-Волинський літопис (XIII сторіччя), видавець і автор передмови: проф. Омелян Пріцак.
* Захарій Копистенський, Палінодія (1620); найважливіший текст української православної думки, де вперше бачимо постання української історичної свідомости, біля 700 стр.; видавець і автор передмови: проф. О. Пріцак.

Відзначили українського науковця

Ню Орлінс, Ла. — Тут в часі осінньої конференції Електрохемічного товариства д-р Любомир Романків **і д-р Роберт ван Гутфелд** науковці із дослідчої лябораторії Дослідчого центру IBM ім. Т. Дж. Ватсона в Йорктавн Гайтс, Н. Й., одержали нагороду Електрохемічного товариства, яку уділяється раз в рік за винаходи і пробоєві праці великого значення в ділянці **електрохемії.**

Д-р Л. Романків

Надаючи нагороду в часі бенкету д-р Ричард Алкаєр, **екзекутивний віцепрезидент** товариства і професор Іллинойського університету в Урбана, Ілл., підкреслив велике значення, які це відкриття та праці мають, так чисто з наукової точки зору, як із точки зору практичного застосування. Д-ри **Романків і ван Ґутфелд** винайшли, що при помочі льокального опромінення (нагрівання) лейзером можна прискорити електрохемічні реакції в тисячу, а то й більше разів, рівночасно льокалізуючи реакцію до величини 1/50 ширини людського волоска. Коли застосувати цю техніку до формування металевих дротів у електронічному пристрою, то можна формити чи прямо „писати" дротики шириною всього 1/50 людського волоска, не вживаючи жадних інших дотепер уживаних скомпліцкованих засобів. Цей спосіб багато простіший і дешевший, чим процес, який сьогодні вживається в електроніці. **Рівночасно у випадку** електронічних контактів він уможливлює заощадження майже 98 відсотків золота, яке вживається для формування електронічних контактів. Беручи під увагу

(Закінчення на стор. 3)

Плянують збудувати дім для пенсіонерів на Фльориді

Норт Порт, Фла. (Б. Козак). — Український Релігійний і Культурний Осередок ім. Св. Андрея у Норт Порті, Фла., рішив побудувати на своїй площі 45 кондомініюм-мешкань для старших віком українців.

Норт Порт є розташований на західньому побережжі Фльориди, 30 миль на південь від Сарасоти та 36 миль на північ від Форт Маєр, а сусідні міста це Веніс і Порт Шарльот. Тут поселилася соборна громада українців з Америки і Канади. Багато з них користає з теплого „Озера юности" у Ворм Мінерал Спрінґс та гарних пляж над морем. Громада та гості-купальники побудували просторий дім Товариства св. Андрея, де є приміщення для культурно-суспільної праці та каплиця для релігійних відправ.

Будова дому для емеритів являється логічним завершенням статутових завдань Т-ва св. Андрея. Його будова у формі підкови з двома поверхами довкола городу з купальним басейном розпічнеться в міру зголошень і вплат чи то на купно мешкань (кондомінії), чи то на довгоречинцевий винайм. Листа зголошень буде зложена за хронологічним порядком та сумою вплати.

Заінтересовані можуть писати на адресу: St. Andrew Ukrainian Center, P.O. Box 7577, North Port, Fla. 33596; tel.: (813) 627-1082.

В УНСоюзі попрощали Аню Дидик

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Теплими висловами вдячности і заохочуючими УНС побажаннями успіхів на новій праці попрощали Аню Дидик затруднені в Головній Канцелярії УНСоюзу члени Екзекутиви і працівники та редактори і працівники видань УНСоюзу під час прийняття-полуденка у вівторок, 29-го січня, кілька днів перед закінченням її затруднення в Головній Канцелярії.

Аня Дидик під час полуденку-прийняття з членами Екзекутиви (зліва): С. Гавриш, У. Дячук, д-р І. Флис і В. Сохан.

Загально відомо, що Аня Дидик працювала як постійна конферансьє на Союзівці під час літніх сезонів, але мало кому відомо, що вона постійно працювала на протязі трьох з половиною років в Головній Канцелярії під безпосереднім наглядом головного касира Уляни Дячук. На Союзівці суботні і інші мистецько-розваґові програми вела Аня на протязі 13-ох років, спершу разом з покійним вже Володимиром Гентишом, а останні кілька років — сама. У виконуванні функцій конферансьє Аня Дидик вповні використовувала свій талант двомовности, доброї сценічної постави і гармонійних співвідносин з виконавцями програм, що вони завжди підкреслювали.

В минулих двох роках Аня Дидик також займалась підготовою тих суботніх програм літнього сезону на Союзівці, стараючись підібрати кращі мистецькі сили до смаку гостей, які в той чи інший час перебувають на відпочинковій оселі УНСоюзу. **Навіть тепер** свідома того, що відходить, Аня випрацювала майже вповні завершений плян програм і забав на надходячий літній сезон на Союзівці. Це їй вдалось зробити завдяки добрій комітиві з українськими мистцями, керівниками ансамблів і оркестр.

Це й підтвердили у своїх словах головний предсідник д-р Іван Флис, який у справах програм на Союзівці мав безпосередній нагляд.

(Закінчення на стор. 3)

ЗАСУДИЛИ ТРЬОХ ЮҐОСЛАВІВ

Београд, Югославія. — Пресові агентства поінформували, що югославський комуністичний суд засудив трьох інтелектуалістів, противників теперішнього „колективного" комуністичного режиму на два роки тюрми за „антидержавну активність", а оборонець підсудних із задоволенням заявила, що це відносно легкий вирок, якщо враховувати, що підсудних судили за політичну активність.

Підсудними були: 55-річний Міодраґа Міліч, письменник, соціолог, 37-річний Мілян Ніколіч, радіотехнік вищої кляси, 36-річний Драгомір Олюїч. Прокуратор обвинувачував трійку у веденні ворожої пропаганди проти теперішньої комуністичної системи в Югославії. За такі провини, — кажуть поінформовані політичні спостерігачі, — підсудні могли отримати вищі виміри кари, аж до 10 років ув'язнення.

Оборонець згаданих дисидентів адв. Таня Петовар заявила журналістам, що вимір кари за політичну активність, хай і обвинувачення було видумане прокуратурою, є легким і воно, до певної міри, заскочило багатьох, особливо тих, які пам'ятають гірші часи і вищі кари. Виглядає, — заявила Т. Петовар, — що прокуратурі, а головно урядові, залежало на політичному престижі на Заході і з цього, очевидно, скористали підсудні.

Суддя Зоран Стойковіч заявив засудженим, що суд визнав їх винними перед законом, але прокуратура не доказала, що вони плянували незаконну діяльність з метою повалення уряду чи заміни теперішньої комуністичної системи іншою, про що у перших днях процесу натякав прокуратор. Ненадійно для всіх, а головно для західніх спостерігачів, прокуратор зрезиґнував цілковито з обвинувачень двох дисидентів і тому до кінця процесу залишилося тільки три. Біля 300 інтелектуалістів прибули до судової залі, щоб послухати вироку судді Стойковіча, який пояснюючи засуд, натякав, що один з підсудних носився з думкою створити у Югославії вільну, неконтрольовану компартією робітничу профспілку, подібну до колишньої профспілки „Солідарність" в Польщі. „Наша система не є досконалою, — заявив суддя Стойковіч, — але речники компартії і уряду роблять усе можливе, щоб поправити ситуацію".

У політичних колах на Заході вважають політичний процес в Югославії і поблажливий засуд дисидентів, компромісом в сторону опозиції.

У СВІТІ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ЗСА Джордж Шулц знову закликав демократичні держави світу до спільного виступу проти міжнародного тероризму, який практично загрожує кожній країні. На його думку, скора і добре запланована відплатна акція є найкращим способом зупинення терористичних актів. Дж. Шулц крім того пропонує застановитися над розпрацюванням далекойдучого пляну боротьби з терористами, яких, на жаль, підтримують деякі держави світу. У новому бюджеті президента Роналда Реґена передбачено п'ять мільйонів долярів на боротьбу з тероризмом.

СОВЄТСЬКА НЕҐАТИВНА реакція на американські досліди над новою космічною зброєю, чи як її президент Роналд Реґен називає „стратеґічною оборонною ініціятивою", викликала на Заході підозру, що росіяни вже давно працюють над удосконаленням цієї зброї, головною ціллю якої було б знищувати ворожі ракети і бомбовики в повітрі і не допустити, щоб вони долітали до визначеної цілі. Цю думку про совєтські експерименти над космічною зброєю поділяє також і колишній державний секретар за президента Джиммі Картера, Сайрус Венс, який у принципі підтримує дальші досліди над згаданою зброєю, але дораджує покищо її не розміщувати у стратосфері, щоб не комплікувати запланованих розмов і евентуальної домовлености про зменшення міжконтинентальних нуклеарних ракет далекого і середнього засягу.

ІНДІЙСЬКИЙ ПІДПРИЄМЕЦЬ, якого засоби масової інформації вважають головною фігурою шпигунської сітки, признався на допитах, що він передав секретні інформації шпигунам Польщі, Східньої Німеччини і Франції. Індійське пресове агентство ПТІ повідомило, що Кумар Нараси признався до шпигунства в користь закордонних держав і прокуратор призначив слідство в його справі. Вміжчасі індійські урядові чинники наказали особам, які пов'язані з Нараєном, покинути країну і висловили невдоволення що інші держави світу займаються шпигунством на території Індії.

В КИТАЙСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ драстично збільшується число розводів, а жінки категорично відкидають перестарілі форми подружжя і давно традицію, що китайська жінка повинна залишатися в хаті, не працювати поза домом, виховувати дітей і дбати про родину. Журнал „Пекін Рів'ю" присвятив цій справі довшу статтю, у якій стверджується, що розводи в Китаї збільшилися на 70 відсотків від 1979 року до 1983 року. В 1983 році розвелось у Китаї 570,000 родин. Приблизно 500,000 отримали дозвіл від уряду, а 70,000 такого дозволу не отримали з різних причин.

БРИТАНСЬКІ ДЖЕРЕЛА повідомляють, що довготривалий страйк вуглекопів дуже пошкодив розвиткові британської економіки, яка і так знаходилась на шляху занепаду. Тепер вуглекопи поступово, тобто малими групами повертаються до роботи. В останньому тижні засоби масової інформації зареєстрували 80,000 робітників копалень, які повернулися до праці, але приблизно 100,000 робітників продовжують страйк, домагаючись вищої платні і кращих умов праці.

ФРАНЦІЯ І ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА вирішили спільно поборювати тероризм всіма доступними їм засобами. Причиною до таких спільних акцій стало вбивство французького генерала і західньонімецького індустріяліста в Мюнхені. Ці вбивства викликали сильний відгук в обидвох країнах, і тому уряд матиме повну підтримку спільнот не тільки у погоні за терористами-вбивцями згаданих осіб, але також у поборюванні тероризму взагалі.

ПІВДЕННОКОРЕЙСЬКИЙ уряд не буде переслідувати, а тим більше арештувати лідера опозиції Кіма Даі Джанга, якщо він вирішить повернутися на батьківщину. Уряд звільнив був Кіма з в'язниці в 1982 році зі здоровельних причин і дозволив йому виїхати до З'єдинаних Стейтів на лікування. Тепер Кім бажає повернутися до Кореї, але не до тюрми, а на волю. Нормально він повинен би відсидіти ще 17 років у в'язниці, але південнокорейський уряд вирішив не ув'язнювати більше Кіма з гуманних мотивів.

У Вашінґтоні не задоволені потягненням Нової Зеляндії

Вашінґтон. — Адміністрація президента Роналда Реґена, а головно Державний департамент і Пентагон, не є задоволені відмовою Нової Зеляндії на причалення американського воєнного корабля-винищувача, який мав брати участь у морських маневрах, спільно з кораблями Австралії і Нової Зеляндії. Довідавшись про рішення новозеляндського уряду, секретар Департаменту оборони ЗСА Каспар Вайнберґер відкликав участь американських кораблів в маневрах, а Уряд тепер застановляється над можливими відплатними акціями, хоч серед членів кабінету не бракує осіб з переконанням, що Нова Зеляндія, яка має тільки вісім воєнних кораблів і більше потребує допомоги ЗСА, як Америка потребує її баз, передумає цілу справу і відкличе раніше зарядження.

Найближчі співробітники Президента дораджують, щоб ЗСА більше заанґажувались в оборонні справи тих заприязнених країн, які входять до оборонного Союзу АЦЕАН, надали їм право упривілейованих держав у торговельних відносинах з Америкою, встановили взаємну пересторогу на випадок воєнних дій, збільшили співпрацю між розвідчими органами. Якщо, однак, Нова Зеляндія шукатиме конфронтації, то ЗСА можуть збільшити експорт своїх товарів, зокрема масла на світових ринках і тим самим підірвати новозеляндську економіку. Крім того Департамент торгівлі заявив, що ЗСА імпортують 40 відсотків баранячого м'яса з Нової Зеляндії, що може також бути зредуковане.

Прем'єр-міністер новозеляндського уряду Дейвид Ленг заявив кореспондентам, що заборона на причалення американського винищувача була дана не тому, що це американський корабель, але тому, що головнокомандувач відмовився відповісти на запитання чи на кораблі знаходиться нуклеарна зброя. Досі Нова Зеляндія забороняла усім кораблям з нуклеарною зброєю впливати у її територіяльні води.

Речник Білого Дому, заступник пресового секретаря Леррі Спікс, заявив, що **відкликання спільних маневрів є тільки першим кроком в напрямі відплатних акцій, над якими тепер застановляється Уряд.**

Вміжчасі до Вашінґтону прибув прем'єр-міністер австралійського уряду Роберт Гок, який розмовлятиме з президентом Р.Реґеном й іншими високими речниками Адміністрації. Одною з тем у розмові буде справа сепаратних маневрів австралійської і американської морської і повітряної фльоти.

Обломки совєтської ракети піднято з дна озера

Івало, Фінляндія. — Водолазам фінської армії і летунам фінського військового гелікоптера вдалося підняти з дна озера Інарі, яке розташоване на півночі Фінляндії, хвіст совєтської ракети, яка впала тут 28-го грудня минулого року. Перша спроба підняти хвіст ракети закінчилася невдало: коли гелікоптер почав піднімати обломок, сталевий канат обірвався і хвіст ракети, пробивши лід, знову впав на дно озера. Друга спроба була успішною.

Газети світу не можуть прийти до єдиної думки до якої кляси належить совєтська ракета і чому вона впала на території Фінляндії. Невідомо також, як поступлять фіни зі знайденими обломками ракети: залишать їх в себе чи передадуть Совєтському Союзові.

Існують здогади, що крилата ракета була збита над Фінляндією совєтським літаком, коли совєтське командування виявило, що вона летить в сторону Західньої Німеччини. Правда, ці здогади відкидають Норвеґія, Фінляндія і Західня Німеччина.

В АМЕРИЦІ

В СТЕЙТІ НЮ ЙОРК буде створена канцелярія стейтового медичного інспектора для провірки автопсій судовим слідчим, що провадить розслідування у випадках насильної або наглої смерти. Встановлення стейтового інспектора допоможе запобігати різним контроверсіям, як наприклад, це сталося у випадку медичного інспектора міста Ню Йорк д-ра Еліота Ґроса, якого обвинувачують у підробці вислідів автопсії.

ВІД ПОЧАТКІВ ДОБИ компюторів науковці намагалися винайти компютори, що „думають", як люди. Досліди, що переводилися з цією метою, увінчалися успіхами — винайдено нову клясу програм для компюторів, яку названо „експерементною системою". Приблизно 12 компаній вже продають різні роди цих систем, що можуть встановляти діягнози хворіб у людей, дораджувати методу лікування, робити геологічні дослідження і т.п. Індустріяльна дослідницька компанія ДМ Дата Інкорпорейтед передбачає, що продаж цих програм зросте з 35 мільйонів у 1984 році до 72 мільйонів в цьому році. Більшість „експертних програм" коштує тепер від 2,000 дол. починаючи, і вживається, як на міні-компюторах, так і на нормального розміру компюторах, але компанія ДМ Дата передбачає, що до 1990 року „експертна система" буде дуже поширеною, коштуватиме приблизно 500 дол. і буде доступна для кожного, хто матиме особистий компютор.

ДВА І ПІВРІЧНИЙ ХЛОПЧИНА, відомий тепер по цілій країні як „Майкл", створив медичний прецедент. 19-го січня цей хлопець вийшов із своєї хати вночі, коли його батьки спали, і на морозі 20 ступенів нижче нуля провів між 30 хв. і 3-ма годинами. Коли його привезли до шпиталя для дітей у Мілвокі, він виглядав клінічно мертвим. Під його шкірою відчувався лід. Ми охолоджуємо тіла пацієнтів до 20 ступенів Цельзія (68 ступенів за Фаренгейтом), для операції серця, проте не було випадків у медичних книжках, щоб хтось вижив з такою низькою температурою тіла, як Майк Троч, — сказав лікар цього шпиталя К. Келлі. Майкл, який був на критичній листі, у понеділок, 4-го лютого, вперше заговорив — він попросив дати йому „папкорн" і „ґам".

РЕЧНИКИ ВІДДІЛУ охорони здоров'я стейту Ореґон заявили, що досліди, які тепер проводяться в лябораторіях, мають на меті знайти антитільця проти віруса, що є спричинником хвороби АІДС. Ці антитільця мають незабаром поступити у продаж. Проте ореґонський відділ здоров'я твердить, що ці протитільця ні в якому разі не заслуговують на довір'я, тобто не дають певности, що вони справді будуть ефективними в поборюванні АІДС.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Проблема Західньої Німеччини

Західньонімецькі політики та преса дискутують гаряче над цим, як Західня Німеччина повинна трактувати день 8-го травня 1985 — сороклітню річницю закінчення війни в Европі: чи як день перемоги чи день німецької капітуляції. У Вашінґтоні, дорадники президента Реґена перестерігають, щоб він не дався зловити на вудку Москви, видавши спільну заяву про перемогу над Німеччиною і її союзниками, бо це довело б до зірвання американсько-західньонімецького союзу, до чого стремить Москва.

Німці в Західній Німеччині стоять перед дилемою: чи згадувати 8-го травня як дату закінчення страшної війни, в якій німці втратили мільйони військових і цивільних людей, чи згадувати цю дату як „день неслави," в якому західні союзники і СССР поділили Европу посередині, віддаючи велику частину Німеччини і цілу Східню Европу комуністичній Москві.

Альфред Дреґґер, один з провідників Християнсько-демократичної партії, влучно з'ясував почування багатьох мільйонів німців, коли він заявив:

„Ми можемо бути раді знищенню Гітлера, але не можемо радіти з перемоги Сталіна. Стратегічно думаючи, висліди обох світових воєн довели до того, що велика потуга зі сходу перший раз в історії є всередині Німеччини під час мирного часу. Совєтський Союз окупував половину Европи після війни і силою наставляв комуністичні режими (в окупованих країнах). Отже, Москва має причину бути вдоволеною..."

Канцлер Гельмут Коль піддав думку, що всі політичні партії повинні відзначити цей день їхньою участю в екуменічному Богослуженні, в катедрі у Кельні, як теж у спільному відзначенні в Бундестаґу з промовою президента Західньої Німеччини Ріхарда фон Вайсзахера.

Назагал, більшість західньонімецьких політиків вдоволені з американського, британського і французького урядів, представники яких заявили, з їхньої сторони, що не буде промов чи заяв, що пригадували б про їхню перемогу над гітлерівською Німеччиною в 1945 році. На їхню думку, Західня Німеччина є тепер сильним і надійним союзником ЗСА, Британії і Франції.

Дехто з боннських провідників — членів уряду, суґерує, щоб президент Реґен, промовляючи під час свого перебування невдовзі в Західній Німеччині, повинен згадати тих німців, які терпіли під час і після останньої війни.

Згаданий уже депутат Бундестаґу Альфред Дреґґер далі твердить, що під час війни німці мали лиш дві альтернативи: або піддержувати Гітлера або його повалити і тим самим відчинити кордони їхньому найгіршому ворогові зі сходу-росіянам.

Члени прокомуністичного „мирного руху" в Західній Німеччині стараються всіми способами спаралізувати, а то й знищити НАТО.

Сорок років після закінчення війни німці по обох сторонах Залізної завіси в дальшому непевні щодо своєї політичної майбутности.

Олександер Татомир

В ОБОРОНІ СВОБОДИ

II.

Багато ще визнає комунізм тому, що він подібно, як релігія не вимагає перевірки! Марксизм і ленінізм не має нічого спільного з наукою, або теорією і Коґеґіса Тояма не вважає дійсними інтелектуалами тих професорів університетів, які визнають його догмою.

Небо і пекло

Минуло сто років від смерти Маркса, а 67 років від революції в Росії. Під теперішню пору одна третина людства живе в комуністичних державах. Совєтська політична система вдержується тільки завдяки небувало чисельній та міцній тайній поліції КҐБ. Люди знають, що мусять мовчати. Коли хочуть говорити, то повинні бути готові на ув'язнення, або втечу за кордон. Совєтський Союз став мілітарною надпотугою, яка силою експортує комуністичну революцію.

Вільний світ вправді не є небом, але комуністичний світ — це справжнє пекло.

Маркс сказав, що релігія це опіюм, одначе комунізм без сумніву має всі прикмети опіюм: людина втрачає розум, живе галюцинаціями, часто забуває про її турботи і в оп'янінні може доконати будь-який злочин.

Комунізм — це найбільш диявольська релігія в історії людства. Людина має два обличчя: божеське і демонічне. Людська гідність і велич зродилася в особистій боротьбі з цим противоріччям. Щоб зберегти свободу ми мусимо боротися проти зла в нашому нутрі та довкола нас. Зло і добро не може існувати без свободи. Ми боремося проти комунізму, бо хочемо зберегти нашу гуманність. Не припинимо боротьби, бо віримо, що людська істота є найвищим Божим твором на землі.

Ми певні, що ЗСА є країною, де свобода має кріпкі основи, не зважаючи на те, що існування зла — ворога свободи — є дозволене. Принцип „Небо помагає тим, які помагають собі" стосується до З'єдинених Стейтів Америки.

Солідарність свободи

Патріотизм є природним інстинктом, немає ніщо спільного з розумованням, або з теорією. Подібно як звірята діють на основі їхнього „тяготіння додому", так теж і ми любимо наші доми і місцевості. Націоналізм став найціннішою ідеєю людей, щоб здобути свободу від колоніяльного утиску. Більшість азійських і африканських країн відзискали свободу після Другої світової війни. Сьогодні східньоевропейські народи повинні розбудити патріотизм — любов до їхніх батьківщин і здобути незалежність від Совєтського Союзу.

Нашими друзями є народи вільних країн, а нашими ворогами є комуністи і комуністичні країни. В часі Другої світової війни американці боролися проти гітлерівського тоталітаризму і це було зовсім зрозуміле. Але вони необережно дозволили сталінському комунізмові ввійти в західній демократичний табір, що було найбільшою помилкою ЗСА в цьому сторіччі. Це заіснувало тому, що президент Рузвелт був іґнорантом відносно комунізму. Завдяки комунізмові ми маємо між нами ворогів. Вони основують леґальні партії та свобідно діють у вільному світі. Японію звуть „раєм для шпигунів". Ми бачимо „троянських коней", але не можемо їх прогнати. Самим патріотизмом не потрапимо забезпечити свободу від комунізму. Час вперто настоювати на потребі кріпкої міжнародної солідарности, яка об'єднає вільних людей різних народів. Президент Реґен заявив, що західні країни не тільки зупинять, але і знищать комунізм. Це буде велетенською переломовою подією в історії людства.

Пропозиції

Треба основувати організацію вільних об'єднаних народів з відповідною військовою силою, щоб усунути з лиця землі комуністичну пошесть. Теперішні Об'єднані Народи ніяк не є міжнародним засобом охорони перед комунізмом. Навпаки, вони є трибуною його пропаґанди.

Країни Південної Америки загрожені комуністичною аґресією. Щоб забезпечити їх перед поневоленням, слід передати землю хліборобам. Тим способом врятував Японію перед скомунізованням генерал Мек Артур, коли після закінчення Другої світової війни наказав розділити землю багатих поміщиків між убогих селян. Тоді японські хлібороби стали середньою клясою і звичайно причинилися до добробуту країни. В Південній Кореї і в Тайвані таким чином припинено теж комуністичну аґресію. Російська революція була до певної міри бунтом хліборобів, яких спровокував Троцький гаслом „Давайте землю селянам!" Цим він заманив їх до червоної армії. Мао Дзедонґ переміг, коли прогнав всіх великих землевласників. У південній Америці є 90 відсотків фармерів, а тільки горстка земельних маґнатів. Успішним засобом припинити там комунізм буде розподіл землі вбогим селянам.

Обов'язком усіх, хто цінить свободу в світі, є поборювати диявольську ідеологію комунізму без огляду на різницю мов, народних традицій, культури та історії. Поборювання комунізму в XX сторіччі є священним обов'язком цих, що люблять свободу — наголосив К. Тояма, кінчаючи свою цінну доповідь на Сьомій світовій конференції засобів масової Інформації в Токіо в листопаді минулого року

Ця доповідь в цілості була надрукована в щоденнику „Вашінгтон Таймс" з початком січня цього року.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ВШАНУЙМО МУЧЕНИКІВ УКЦЕРКВИ

Зближається 40-ліття арештування Ієрархів Української Католицької Церкви в Україні. Заарештовано наших владик, включно із Патріярхом Йосифом (тоді ще Митрополитом-Архиєпископом) вночі 11-го квітня 1945 року. Цими арештами започаткував московський уряд, у тісній співпраці із московським патріярхом Алексієм, заздалегідь обдуманий плян тотального знищення Української Католицької Церкви.

Це був початок масових переслідувань нашої Церкви, які продовжуються до наших днів.

Під час папського синоду в 1971 році св. п. Патріярх Йосиф у присутності Папи Павла VI римо-католицьких владик апелював до їх сумління і просив заступитись за Українську Церкву, яка за вірність Апостольській Столиці понесла величезні втрати, „гори трупів і ріки крови". Але з огляду на ватиканську „Остполітік" страждання нашої Церкви зігноровано і від учасників папського синоду не вийшло навіть кілька слів захисту. Зате благальні слова Патріярха Йосифа облетіли весь світ на сторінках міжнародної преси. Його слова дійшли до широких мас через радіо та телевізійні передачі.

Тепер трагічні події релігійного голокосту, зв'язані тісно із датою 11-го квітня, треба відзначити в особливий спосіб. Нам не вільно допустити до того, щоби призабулись страждання братів і сестер наших та мученича смерть многих із них, включно із владиками й священиками. Йдеться про те, щоби про ці злочини московського уряду й московської патріярхії донести до відома світу. Помічними тут будуть пресові конференції та статті своїх і чужих авторів про ті справи.

Очевидно важливо є також, щоб в кожній парафії УК Церкви у країнах вільного світу священики відправили Божественні Літургії в намірені Ісповідника Віри св. п. Патріярха Йосифа та всіх наших замучених владик, священиків і сотень тисяч вірних. При тому потрібно під час проповідей пригадати парафіянам про мученицький шлях нашої Церкви.

Важливо є розпочати беатифікаційний процес, щоби ті наші мученики святі були у недалекому майбутньому визнані і проголошені Апостольською Столицею. Можливо, що ця справа буде на порядку нарад Синоду Владик УКЦеркви.

На час від 25-го листопада до 8-го грудня Папа Іван Павло II скликає спеціяльний синод — отже важливо також, щоб на цьому форумі мучеництво Української Церкви не було промовчане.

Час дуже короткий і приготування потрібно зачати якнайскоріше. При тому висловлюю своє прохання, щоб цих кілька слів були заохотою для інших подати до загального відома свої завваги і суґестії відносно гідного відзначення 40-ліття розгрому й голокосту Української Католицької Церкви.

Дарія Кузик

Трентон, Н. Дж.

Юрій Р. Рибак

АВТОМАТИЗАЦІЯ І БЕЗРОБІТТЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ ОПТИМІЗМУ

Щож таке автоматизація? У виробництві — це система або метода, де більша частина або цілий процес, рухи та інспекція частин чи матеріялу йдуть автоматично. У загальному примінені, автоматизація — це кожна система, яка при допомозі механічних чи електронічних приладів заступає людину у повторювальній праці або рутині.

З хвилиною, коли машина заступає працю людини, мимохіть виринає питання скільки людей втратить працю і піде на безробіття. І тут зударяються два погляди: песимісти вважають, що кожночасне впровадження автоматизації зменшує кількість варстатів праці. З тим, однак, не погоджуються оптимісти і кажуть, що автоматизація якраз творить нові можливості праці. По якому боці правда?

На перший погляд — песиміст має рацію, бо з хвилиною встановлення автомату, менше людей працює. Як приклад наших днів — це компютор у бюрах, це робот у фабриках. Словом людські м'язи, чи теж ум, заступає автомат, а у висліді відкриваються двері до безробіття. Оптиміст, одначе, твердить, що так воно не є. Автоматизація у загальному творить більше праці, ніж її нищить.

В останніх сто роках люди вже кілька разів заповідали великий зріст безробіття. Пригадаймо лише час аґрарної революції, коли впроваджено механізацію фарми, або коли під час індустрійної революції введено у виробництво машину, або коли велике число жінок почало працювати, або під час періоду наглого подорожіння енергії. Ну і врешті нині, коли живемо у часі посиленої автоматизації всіх можливих ділянок життя, а головно у ділянці інформації. Але приглянь мось ближче, що сталось під час згаданих „революцій". Під час аґрарної механізації робітники перейшли з фарм до фабрик. У фабриках технологія, збільшивши видайність впровадженням машин, викликала страх перед безробіттям. І що сталось? Масова продукція товару при низьких цінах, створила нові масові ринки збуту, попит на товар збільшився, а з тим і зросла і запорука фабричної праці. Знову ж наглий приплив жінок на ринок праці не викликав безробіття як теж не зменшив числа працюючих чоловіків, а від часу кризи енергії 15 мільйонів більше американців працюють.

На основі доступної статистики можна б сказати, що згадані структурні зміни у минулому не збільшили безробіття на довгу мету, бо населення збільшилось шестикратно і нині, всупереч зростові продуктивности, працює найбільший відсоток населення.

За останнє сторіччя зайняття зросло найбільш у тих країнах світу, які впровадили машини, що ощаджують людську працю. Ось, як приклад, хай буде Японія, де є високий відсоток механізації при найменшому числі існуючого безробіття. І так як колись фармери мусіли шукати працю деінде і її знайшли, так само нині фабричні робітники з причини автоматизації мусять шукати працю деінде. Це нелегка справа і більш складна як давніше. Потрібно тут багато перешколу, а крім доброї волі і постанови самих людей — конечна допомога від індустрії та держави. Все ж таки будучність виглядає оптимістично, бо за словами проф. Дейвида Бирча, приходить технологія із величезною кількістю нових варстатів праці.

Автоматизація фабрик у ЗСА дасть можливість американцям конкурувати із закордонними продуктами, бо інакше економіка ЗСА втратить дійсні варстати праці людей, які досі наражені лише на переміщення. Американські фірми, щоб задержати бизнес мусять витратити великі суми гроша на модернізацію старих заводів, або використовувати продукційну силу нерозвинених країн, де праця є дуже дешева. Очевидно, що з тим не погоджуються американські профспілки, бо чужа праця, у практичному примінені, впливає на збільшення американського безробіття.

У крайньому випадку фірми все можуть з цієї проблеми вийти „переможно", коли закриють свою продукцію, або перенесуть її на іншу територію ЗСА як, наприклад, у південні стейти. Але і тут нема остаточної розв'язки, бо хоча праця напочатку є дешевшою, вона під впливом соціо-економічних сил стає дорожчою і прийде час, що не буде різниці, хто і де у ЗСА працює.

Цікавий досвід мають ці, що працюють у ділянці впровадження автоматизації, і вони завважують, що у фабриках, де її переводять, кількість робітників не

(Закінчення на стор. 4)

ПРИВІТ МОЛОДИМ БАНДУРИСТАМ

Зближалися дати 29-го і 30-го грудня 1984 року, дні концертів збірної кобзарської молоді в Ню Йорку і Філядельфії.

Поспішаю до Ню Йорку, щоб побути хоч на одним з цих концертів, привітати молодь і заохотити її до дальших подібних чинів. За чверть години перед початком концерту я вже в концертовій залі. Радісна зустріч, але довідуємося, що привітів не буде. Концерт почався.

У першій частині концерту перед закритою куртиною виступали солісти і малі групи. Та коли відкрилася занавіса на другу частину, на знак руки диригента Петра Китастого, з маси 130 учасників на сцені виріс ліс бандур і полилися пісні одна за одною, як у казці. Успіх був надзвичайний, якого не можна лишити без вислову признання, що лишається зробити через пресу.

„Високопреподобні Отці, Вельмишановні Пані і Панове!

Перед вами розстелилася розкішна китиця українського цвіту — наша кобзарська молодь. Це наші майбутні носії кобзарського мистецтва, гордости нашого народу, амбасадора української культури. Вони зібралися тут, щоб вшанувати жертви комуністичного терору — сотки сліпих кобзарів і лірників замордованих з наказу Сталіна 50 років тому, а разом з тим, щоб задемонструвати невмирущість кобзарського мистецтва, як одного з найпотужніших рушіїв духовости українського народу, його патріотизму.

Ви чули їх прекрасний концерт, який вони підготували майже самостійно, показавши зразки високого кобзарського мистецтва. Ви були свідками того, що вони пробують уводити нові форми, підбирають нові композиції, які ще не виконувалося кобзарськими одиницями, роблять власні аранжеровки, композиції — і все це не без успіху. Ми, старша ґенерація кобзарів, сьогодні тішимося і гордимося, що нам вдалося виростити цю кобзарську молодь, передати їй такі вартості, як палка любов до кобзарського мистецтва, патріотизм, посвята і жертвенність без чого кобзарство не могло б утриматися на чужині, бо належної підтримки й зрозумін-

(Закінчення на стор. 4)

Богдан Остап'юк

ДО 30—РІЧЧЯ СМЕРТИ Й. СТАДНИКА

(18-го березня 1876 — 8-го грудня 1954)

I

Йосип Стадник, один з найвидатніших корифеїв української сцени, актор, режисер, директор театрів, педагог, перекладач, ініціятор опери та оперети на галицькій сцені, — народився 18-го березня 1876 року в селі Валява, Перемиського повіту. У спогадах згадує Стадник про своє походження: „Мої батьки були бідні. Мій батько Дмитро, син селянина з Уйданової з-під Устрик Долішніх, закінчивши військову службу в австрійському війську, дістав посаду на залізниці у Валяві, за Журавиною під Перемишлем. Там я народився. Крім мене була ще старша сестра Катерина, двоє старших дітей (близнят) померло до моєї появи на світі. Кажуть, що я народився в очіпку. Цей очіпок зберігала моя мати довгі роки. Це на думку старших людей, мало принести мені щастя!... З Валяви перенесли мого батька до Шляхоцької Волі під Перемишлем, а звідтіль до Романівки під Тернополем. В Романівці почав я ходити до сільської школи".

Освіта, молоді роки, театр

Після закінчення народньої школи здав Стадник іспит до вчительського семінара в Тернополі. В семінарі одержав музичну освіту: грав на скрипці і брав участь у симфонічних та камерних оркестрах, які організувала школа з нагоди різних свят. Сімнадцятилітнім юнаком закінчив вчительський семінар і став кандидатом на вчителя народних шкіл. Одначе він ніколи не став вчителем. Його заманила своїм чаром богиня Мельпомена і він став актором. Ще як учень семінара, любив відвідувати вистави театру „Руська Бесіда", який часто приїздив до Тернополя. Зокрема захопився оперою Гулака Артемовського „Запорожець за Дунаєм", у якій ролю Карася грав його майбутній тесть Андрій Стечинський, а ролю Одарки А. Остаповичева. Молодий Йосип так захопився грою та співом цих акторів, що захотів й собі стати актором. Його задушевні мрії здійснилися на 18-му році життя. У своїх спогадах так згадує Стадник про свій вступ до театру:

„Зимою 1894 року завітав у Тернопіль український театр. Пішла чутка, що театр анґажує нові сили. Поміж учнями заворушилося, і в моїй голові зчинився заколот. Казали, що треба вміти танцювати, співати, ну навіть товариші доручили мені виголосити промову на ім'янини директора семінара, тільки зі співом було важче. Голос був ніби бас, ніби тенор, але слух був неособливий. Найкращий мій товариш Іван Левицький, який грав дуже добре на скрипці, з трудом навчив мене популярні тоді пісні, і дав мені ноти зі словами. Одного дня забравши в кишеню ноти, вирядився я на пробу, яку назначила дирекція театру. Це було 2-го лютого 1894 року в помешканні самого директора, недалеко польського 'Сокола', у якій відбувалися вистави театру. Опріч мене було ще кількох кандидатів, які із заляканими обличчями сиділи біля порога, чекаючи своєї долі. За великим столом сидів грубий добродій з великими кучерями, що безупинно хитав головою. Це був якраз той, що рішав мою долю, — сам директор Ґуляй. Він був поштовим урядовцем, а перейшовши на емеритуру, дав упросити себе бути безплатним театральним управителем. З-боку стола сидів сивий добродій з бокобородами, а перед ним лежала скрипка. Це був тодішній капельмайстер військової оркестри Франц Доліста. Почалася проба. Чотирьох не прийнято. Лишився я, і той якийсь, невеличкий, валуватий юнак.

Капельмайстер взяв скрипку в руку, потягнув смиком і приказав мені тягнути голосом. Тут я, будучи певним цілковитого провалу, запропонував, що заспіваю з нот. Капельмайстер став позаду мене зі скрипкою і почав підігравати, але швидко йому це остогидло, кинув грати, поставив скрипку на стіл і скинув з носа окуляри. Це мені якось не подобалося, моє серце дивно билося в тривозі, але я скінчив одну пісню й почав другу. Скінчив другу, а добряче обличчя директора трохи заспокоїло моє хвилювання, а обличчя капельмайстра лишилося надалі непорушне і непривітне. 'Досить, сядьте', промовив директор. 'А тепер черга на вас,' — обізвався до останнього, валуватого. Знов капельмайстер взяв скрипку, а цей останній гуде якимось несамовито-грубими тонами. Бачу капельмайстер усміхається, а директор насупився і сердито хитає головою. Заспівав 'Реве та стогне' і 'Як умру' і знову те ж саме. Капельмайстер сіяє, а директор сидить як сич. Скінчив. Директор вийшов з-за стола, став на середині кімнати і промовив: 'Оцей (показавши на мене) нічого, молодець, і співає як люди, і виглядає як люди, але той бурмило тільки реве'. Капельмайстер, немов би його хто шпилькою штуркнув. Схопився, поклав скрипку і смик у футерал, скинув окуляри з носа і почав сердито защіпати ґузики сурдута. 'Ну, — нехай і цей буде, приймаю обох'. Цим другим був Іван Рубчак зі своїм гарним, басовим голосом".

53-річна праця Стадника в театрі

Після вдалого іспиту став Стадник в 1894 році актором театру Т-ва „Руська Бесіда" у Львові. Молодий, кучерявий, чепурний, інтеліґентний і цікавий юнак, став він зразу корисним актором, співав у хорі, танцював тощо. Він брав участь майже у всіх постановках п'єс і здобував собі признання режисера та публіки. Крім цього він закінчив драматичну школу у Львові в професора Конопки. По шости роках наполегливої праці на сцені, доручено йому постановку п'єси А. Толстого „Влада темряви". Цей режисерський дебют був вдалий та виявив його режисерські здібності.

На 26-му році життя Стадник одружився з молоденькою та ніжною красунею актрисою Софією, дочкою знаменитого актора Андрія Стечинського. Їх шлюб відбувся 1902 року в Дрогобичі в церкві оо. Василіян. Весілля було гучне, весільна гостина відбулася у дерев'яному будинку, де відбувалися театральні вистави. Молода мала тоді 14 років. У своїх спогадах Софія Стадник так згадує про освідчини Йосифа Стадника: „Йосиф прийшов з візитою до нашого дому. Мати доручила доні приготовити каву для жениха. Схвильована наречена старалася якнайкраще виконувати ролю господині. Вона подала йому каву, а Стадник не міг нахвалитися: 'Панно Зосю, я ще такої доброї кави ніколи не пив' ... Аж як гість пішов, мати побачила ненарушену в млинку змелену каву, виявилося, що Зося запарила лише саму цикорію..."

У 1900 році прибув театр „Руська Бесіда" під дирекцією М. Заячківського до Кракова з виставами „Ой не ходи Грицю", „Запорожець за Дунаєм", „Циганка Аза", „Безталанна" та інші. У спектаклях брав участь Стадник, а польський письменник Владислав Оркан, у своїй рецензії в газеті „Напшуд", до добрих акторів зарахував і Стадника. Згодом Стадник переклав на українську мову В. Оркана „Скапаний світ" і поставив на сцені. В 1905 році став директором і режисером театру „Руська Бесіда" Микола Садовський. Він вніс на галицьку сцену багаті засоби гри української театральної школи та своєю надхненною грою створював прекрасні мистецькі образи. Під його проводом розвивався акторський та режисерський талант Стадника. Він став улюбленцем Садовського. Любила його також і зірка українського театру Марія Заньковецька. Коли приходила на пробу, тоді в присутності акторів цілувала його в чоло, кажучи: „дайте свій лобик"... Після від'їзду Садовського Виділ Т-ва „Руська Бесіда" у Львові передав керівництво театру Стадникові. Треба було ґрунтовно змінити репертуар і обновити ансамбль. В театрі було багато вокальних сил (співаків). Це штовхнуло мене, згадує Стадник у своїх спогадах, виставити популярну оперу Монюшки „Галька" в обсаді: Рубчакова — Галька, Рубчак — Стольник, Костів — Йонтек та інші. Галька була вперше виставлена в Тернополі 2-го липня 1906 року з великим успіхом.

Дня 10-го січня 1907 року була прем'єра „Фавст" як дарунок для громадянства міста Дрогобича. Матеріяльні успіхи театру дали можливість виставити оперу „Фавст", як на тодішні умови, прямо люксусово. Декорації і костюми були виконані у Дрездені, побільшено оркестру та докомплетовано сольові партії. Оперний репертуар доповнено такими виставами: „Катерина", „Вечорниці", „Різдвяна ніч", „Роксоляна", „Мадам Батерфляй", „Евгеній Онегін", „Казки Гофмана", „Кармен", „Травіята" та інші. Економічна криза, яка була у той час в Австрії перед Першою світовою війною, привела до занепаду театру, якому відмовлено матеріяльну допомогу.

(Продовження буде)

Учні відзначили Січневі Роковини

Учителька українознавства Марія Робак та учні школи св. Івана Хрестителя в Нюарку прибирають таблицю для відзначення Січневих Роковин.

Школа св. Івана Хрестителя в Нюарку щороку святкує річницю української державности — 22-го січня. Наша учителька української мови Марія Робак у клясі проводить з нами дискусії і багато разів пояснює, чому цей день для нас, українців, такий важливий.

Цього року з нагоди свята державности Сестра Юдита, наша настоятелька, дала нам вільний день від науки. 2-го січня п-і Робак прибрала на шкільнім коридорі стіну з цієї нагоди. Учителі припроваджували туди свої кляси і показували фотографії, український тризуб і прапори. По полудні всі учні школи зійшлися на коридорі коло нашої стійки і М. Робак нам перечитала дещо про наше свято незалежности.

На кінець ми всі відспівали український національний гимн „Ще не вмерла Україна.

Адам Гапій,
учень 6-ої кляси.

Відзначили...

(Закінчення зі стор. 1)

кількість золота, що його вживається для формування контактів в електронічній індустрії — це рівнорядне можливості заощадження майже одного більйона долярів електронічною індустрією річно.

У своїх найновіших працях д-ри Романків і ван Ґутфелд **винайшли, що коли** пропустити луч світла лейзера через струм розчину золота, **то реакцію можна** приспішити ще на дальших 20 до 100 разів (разом коло 10,000 до 100,000 разів).

У їхніх публікаціях і патентах д-ри Романків і ван **Ґутфелд доказали, що ця** нова технологія має теж і багато інших примінень, як приміром для формування різного роду електронічних пристроїв у силіконі та кераміці. Ці праці були широко і дуже прихильно коментовані в ряді престижевих технічних журналів в Америці, Европі і Японії. Вони теж були описані у **квартальному звіті фірми IBM** для шеровців.

У зв'язку із цими винаходами **в останніх кількох** місяцях д-р Романків дав **доповіді на міжнародній конференції** електрохеміків у Сан Франсіско, на міжнародній конференції Interfinish-84 в Єрусалимі, в Ізраїлі, як рівнож у ряді престижевих університетів в Америці і Европі. Праці Л. Романкова і Р. ван Ґутфелда **стали підставою** нових дослідів у різних університетах та індустріяльних лябораторіях.

Д-р Романків відомий в міжнародному науковому світі як спеціяліст і піонер в таких ділянках як мікромаґнетика (він винайшов і опрацював із своїми співробітниками процеси для конструювання магнітних головок, які зараз масово вживають **у машинах IBM 3370** і 3380, як рівнож у ряді інших фірм). Побудова електронічних мікроструктур і у застосуванні хемічної інженерії і електрохемії у електроніці. Він є автором 31 патентів, понад 90 публікованих винаходів і понад 60 наукових праць. Недавно він виголосив головну доповідь на конференції Товариства хемічних інженерів в Анагаймі, Каліф. і також мав доповідь на відкритті триденної конференції в **Кейс вестерн різерв уні**верситеті в Клівленді на тему мікроелементів для вимірювання хемічних складників у крові. Його прізвище знаходиться в різних довідниках.

Попри свою наукову працю та активну участь в різних професійних товариствах, д-р Романків знаходить час теж і на працю в українській громаді. Він саме закінчив другу каденцію як голова Головної Пластової Булави і вже четвертий рік очолює Комісію Українських Молодечих Організацій при СКВУ та є членом Президії СКВУ.

Д-р Романків є членом **пластового куреня Сіроманці** та членом 174-го Відділу УНС.

ІРАКСЬКІ ВІЙСЬКОВІ літаки заатакували у Перській затоці грецький оливний танкер і одна з ракет, вистілена з літака, поцілила в передню частину танкера, який загорівся. Моряки зуміли погасити вогонь і врятувати корабель від затоплення.

2-ГО ЛЮТОГО МИНУВ термін подання заяв від учителів, які бажають полетіти в простори на покладі космічного корабля. Надійшло понад 5,000 аплікацій. Як відомо, в серпні минулого року президент Роналд Реґен і НАСА оголосили, що „учитель буде першим приватним громадянином, який полетить у космос".

ЗА ДАНИМИ ІНСТИТУТУ Ґаллупа, в 1981 році 47 відсотків американців заявили, що вважають нуклеарну війну можливою на протязі найближчого десятиріччя. Згідно з останнім опитуванням, проведеним газетою „Ню Йорк Таймс" і телевізійною компанією Сі-Бі-Ес, нині цього погляду дотримується лише 29 відсотків американців.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

В УНСоюзі...

(Закінчення зі стор. 1)

як також У. Дячук, головний секретар Володимир Сохан, який знає Аню від малої дівчинки (батьки її, тепер у Фініксі, Аріз. були активними громадянами в Джерзі Сиқті), і вкінці головний організатор Степан Гавриш. Всі вони позитивно висловлювались про працю А. Дидик, про її життєрадісність, льояльність, такт і співпрацю.

З жалем про свій відхід говорила вкінці Аня Дидик, зрадивши таємницю, що її мрією завжди було бути дикторкою в „Голосі Америки", що також йде в парі з її студіями мистецтва в Ратгерському, а відтак в Арізонському університетах. Така нагода трапляється тепер, тому вона хоче з неї скористати. Вона плянує приїхати й цього літа на Союзівку, можливо перевести одну-дві програми, залежно від нових умов праці. Тому воліла б відійти не зі словами „Прощайте", а „До побачення".

Працівники УНСоюзу і „Свободи" подарували Ані на пам'ятку інкрустовану гуцульську касету та побажали їй успіхів на новій праці в столичному Вашінгтоні.

ДЯКУЮТЬ ЗА ПОЖЕРТВИ

Президія Української Музичної Фундації сердечно дякує всім приятелям-любителям української музики, що відізвалися на її святочні побажання і прийшли з допомогою для фундації. Управа УМФ очікує дальших ласкавих жертв, а незабаром оголосить у пресі перший список жертводавців.

Різдвяна зустріч сумівців з Владикою Робертом

Четвертого січня 1985 року під кутом загального українського єднання в Христовій любові, юнацтво Спілки Української Молоді ім. Гетьмана Б. Хмельницького в Пармі, Огайо, відвідало з колядою Владику Роберта Москаля, щоб побажати йому веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового року.

Голова Осередку Мирослав Почтар відкрив спільну Різдвяну зустріч вступним словом, а зібране юнацтво започаткувало колядою „Бог Предвічний народився" та „Нова Радість стала", від сумівської родини склав Владиці різдвяні та новорічні побажання Івась Шубин. Голова в короткому слові поінформував Владику про життя Спілки на цьому терені від початку її заснування по сьогоднішній день. Згадав про сумівську Оселю „Хортицю", яка віддалена 50-ть від Парми, на якій з року у рік відбуваються сумівські табори, та попросив Владику на цьогорічні таборові відвідини. Згадав голова і про недавно набуту посілість „Верховина" про котру Владика вже був поінформований. Після закінчення інформацій голови двоє сумівців — Христя Почтар та Михась Шубин, вручили Владиці образ св. Архистратига Михаїла, патрона СУМ й одноіменника Владики.

Владика дуже мило прийняв сумівських колядників, подякував за подарунок, з кожним особисто привітався, зацікавився іхніми прізвищами, іхнім студентським життям. Кожний з них розповів Владиці, де і в якому університеті вчиться. Владика звернувся з закликом до юних сумівських сердець, стати приятелями Христа і вписатись на студії до Семінарії. При цій святочній Різдвяній зустрічі був присутній шамбелян Іван Ставінський, парох церкви свв. Апостолів Петра і Павла в Клівленді.

Владика, як батько, апелював до юних сумівців, щоб шанували українські християнські звичаї і обичаї, традиції, щоб не занедбували своєї милозвучної матірної мови. Показав Владика і свою капличку, в котрій він щодня віддає Богові хвалу. М. Почтар з святами Різдва Христового та Нового Року побажав Владиці щастя, здоров'я та многих літ прожити на славу Бога та добро українському народові.

Під кінець зустрічі Владика погодився разом з сумівцями зробити спільний знімок, побажав усім щасливого Нового Року і багато успіхів, а сумівці з вдячністю відколядували ще декілька колядок.

Це були справді незабутні хвилини для сумівської молоді великого релігійно-національного піднесення, духовної обнови й запалу служити Богові і Україні.

Св. Миколай

16-го грудня 1984 року в Домі Українського Визвольного Фронту загостив св. о. Миколай до сумівської молоді. Свято відкрив М. Почтар, який привітав присутніх, що так численно зібралися, а сумівських діточок поінформував, що незадовго зійде з небес св. Миколай і чемним діточкам принесе подарунки, а тим, котрі були нечемними, то антипко приготовив різочки.

Програму діти започаткували сценкою, яку підготовила головна виховниця Софія Бура. Після сценки на радість дітей загостив св. о. Миколай, який привітав всіх і почав роздавати подарунки чемним дітям, не обійшлось і без антипків з різками.

Після того, як св. о. Миколай роздав подарунки, він поблагословив діточок та пообіцяв загостити до діточок в наступному році. Потім голова Осередку М. Почтар подякував всім присутнім дітям і батькам за участь і запросив на смачну перекуску, яку приготовив Материнсько - Батьківський комітет.

Коляда

Як щороку, так і цього 1984 року юнацтво СУМ-А відвідало з колядою українські родини, почавши від 25-го грудня і спільно звеличували Новонароджене Боже Дитятко. Така коляда є, без сумніву, корисною, бо защіплює в юнацькі серця взаємну любов і пошану до національно-християнських традицій, а зібрані гроші від українських родин в цілості повертаються на виховні цілі та таборування юнацтва. Старше юнацтво колядувало на цілі УВФронту.

Новорічна забава

Вже ввійшло в традицію, що Осередок СУМ-А щорічно влаштовує зустріч Нового Року з 31-го грудня на 1-го січня з вечерею і забавою. Цього року зустріч вийнятково була тільки з забавою, до якої пригравала відома на цьому терені оркестра „Ромен". Забава відбулась у родинній культурній атмосфері як між старшими громадянами, так і поміж сумівською молоддю.

В. Мудрак

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА СВІЖУ МОГИЛУ
моєї приятельки
св. п. СОФІЇ СОКОЛОГОРСЬКОЇ
складаю 20.00 доп. на пластові видання (Пл. Шлях)
НАТАЛІЯ КАМЕНЕЦЬКА, пл. сен.

В ПЕРШУ СУМНУ І БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої Найдорожчої Мами

бл. п.
АННИ АЛИСЬКЕВИЧ
з дому СКЛЕПКОВИЧ

буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
з ПАНАХИДОЮ

у СУБОТУ, 9-го ЛЮТОГО 1985 р., о год. 8-ій рано
в церкві св. Юра в Ню Йорку
у НЕДІЛЮ, 10-го ЛЮТОГО 1985 р., о год. 9:30 рано
в манастирі св. Йосафата в Ґлен Кові, Н. Й.

Про молитви за спокій душі Покійної просять:

дочка — ІРЕНА ГРИГОРОВИЧ з родиною
син — РОМАН з родиною

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого і Незабутнього
Брата, Стрийка і Вуйка

бл. п.
мґр. СТЕПАНА БОБИЛЯКА

будуть відправлені
ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ
із ПАНАХИДОЮ
у СЕРЕДУ, 6-го ЛЮТОГО 1985 року

у церкві св. о. Миколая у Пассейку, Н. Дж.
у каплиці шпиталя св. Йосифа у Патерсоні, Н. Дж.
та в церквах у Канаді.

Просимо Рідних, Приятелів та Знайомих помолитися з нами за спокій душі бл. п. Степана.

•

Для вшанування пам'яті Покійного просимо складати пожертви на Фундацію УВУ та Стипендійний Фонд СУА.

У глибокому смутку повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих, що дня 5-го лютого 1985 р. з волі Всевишнього після довгої і важкої недуги, прийнявши Найсвятіші Тайни відійшов від нас на 72 році життя, наш Найдорожчий Муж, Батько, Дідусь і Шваґер

бл. п.
ВАСИЛЬ ТРУШ

б. купець і власник крамниці у Львові, член хору „Сурма" в Німеччині.

Горем прибиті:

дружина — ОЛЬГА
донька — ОКСАНА ФІТА з чоловіком ОСКАРОМ
син — ЯРОСЛАВ з дружиною ТАМАРОЮ
донька — ІРИНА ЛЕВІНСЬКА з чоловіком ОРЕСТОМ
син — АНДРІЙ
внуки — ЛІДІЯ І АДРІЯНА ЛЕВІНСЬКІ
НАТАЛІЯ КВІТКА ТРУШ
шваґерка — ІРИНА МОРОЗ з чоловіком МИХАЙЛОМ
і сином ІГОРЕМ
Ближча і дальша родина в Америці і Канаді.

ПАНАХИДИ в четвер, 7-го і п'ятницю, 8-го лютого 1985 р., о год. 7:30 веч. в пох. заведенні Virginia Funeral Home, 188 Canal St., Staten Island, N. Y.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 9-го лютого 1985 р. з пох. заведення до української католицької церкви св. Трійці при Вандербілт Аве., де буде відслужена о год. 10-ій рано Служба Божа, а потім на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Ділимося сумною вісткою, що 19-го січня 1985 р. відійшла від нас до Вічности, в Seven Oaks **шпиталі у Вінніпеґу, Манітоба, Канада Найдорожча Мати й Бабця**

бл. п.
СОФІЯ МАТВІЙЧУК
з роду ТОКАРСЬКА

Покійна народилася 1895 р. в Олеську, повіт Золочів, в Західній Україні.

ПОХОРОН відбувся в середу, 23 січня 1985 року з церкви св. о. Николая в Вінніпеґу.

Горем прибиті залишились:

син — Д-р ЗЕНОН МАТВІЙЧУК з дружиною МАРІЄЮ, внуками ПАВЛОМ і ЮРІЄМ
дочка — АНІЗІЯ КУЛЬЧИЦЬКА з мужем МИРОСЛАВОМ і внучкою МАРТОЮ
сестрінки — СОФІЯ ГРИНЕВИЧ з Вінніпеґу
НУСЯ БУРБЕНК з Клівленду
сестрінок — АНДРІЙ ШУНЬ з Вінніпеґу
сестра — ОЛЬГА ГРИЦИНА в Україні
ближча й дальша родина в Канаді й в Україні.

Вічна Їй Пам'ять!

У СВІТЛУ ПАМ'ЯТЬ

Вшановуючи світлу пам'ять померлих дорогих осіб, на українські студії в Гарвардському університеті пожертвували:

Ірина Чайковська — 2,500 дол. в світлу пам'ять і в п'яту річницю смерти мужа бл.п. **Степана Чайковського.**

Марія Овчинник — 1,000 в річницю смерти мужа бл.п. **проф. д-ра Михайла Овчинника** та в світлу Його пам'ять.

Данило і Катерина Бортник — 1,000 замість квітів на могилу св.п. **Петра Софіяна.**

Люба Мриглоцька — 1,000 в світлу пам'ять мужа бл.п. **Володимира Мриглоцького.**

Д-р Юрослав і Ярослава Панчуки — 1,000 в пам'ять батьків бл.п. **д-ра Адольфа і Ольги Слижів** та **Гавриїла і Анастазії Панчуків.**

Оксана І. і Лев Щури — 1,000 в світлу пам'ять **Блаженнішого Патріярха і Кардинала Йосифа Сліпого** на українську катедру в Богословській Школі Гарвардського університету.

Д-р Володимир і Уляна Коропеї — 1,000 в пам'ять братів св.п. **д-ра Осипа і д-ра Ярослава Коропеїв.**

Ірена Новицька і Марта Новицька з мужем Джаном Стеідл — 750 в другу річницю смерти мужа і батька бл.п. **Осипа Новицького,** на бібліотечний фонд Його імени.

Марія Фафендик — 500 у другу річницю смерти чоловіка бл.п. **Стефана Фефендика.**

Ігор і Рома Гайда — 500, Михайло і Евфрозина Гайда — 100, Дзвінка і Танас Гайда, Станислава і проф. Пилип Гайда — по 50, Стефанія Лазечко, Бронислава Лиса, Анна і Олександер Пришляк, Богданка і Євген Титли, Галина і Богдан Титли, Наталка і Маркіян Титли, Луця і Роман Яськів — по 25, Ольга і Зенон Савчуки, **Дарія Стахів** — по 20, Ґінтаре Іваска — 15 Степан Волянський, Ольга Титла, Наталка і Володимир Шусти — **10 в пам'ять о. Ярослава і Любови Княгиницьких і замість квітів на свіжу могилу бл.п. Любови Княгиницької.**

Д-р Марко і Оля Конюх — 500, д-р Євген і Неоніля Стецьків — 100, Ярослав і Марта Сидір, Іван і Юлія Тащук — по 50, д-р Мирослав і Люба Прокопи — 40, д-р Марія і Роман Балторович, **Ірена Винницька, Ярослав і Ольга Дужі,** Оксана Мигаль, Марія і Лариса Микита, Атанас і Зірка Слюсарчук — по 25, Юрій і Люба Левак, Марко і Тамара Сливинські — по 20, Ярослав і Стефанія Дуб, Роман і Галя Татарські, Мирослав і Одарія Трешневські — по 15, Роман і Мирослава Бараник, Василь і Євдокія Барнич, Володимир і Рома Дигдало, Стефан і Євдокія Климишин, Зеновія Мосійчук, Євген Обуховський, д-р Лев і Таня Обушкевич, д-р Дж. і С. Цюлло, Роман і Ірена Чучман — по 10 замість квітів на могилу бл.п. **д-ра Петра Конюха.**

Анна Ліськевич з дітьми, Уляною і Тарасом — 300 в десяту річницю смерти мужа й батька св.п. **Тараса Ліськевича.**

Д-р Євген і Неоніля Стецьків — 200 в пам'ять бл.п. **Володимири Кравчук** і св.п. **Романа Семенюка.**

Д-р Іларіон і Анна Домбчевські — 200 в пам'ять родичів бл.п. **Катерини з Голейків і Даниїла Лешків та бл.п. Марії з Перчинських і Аріяна Домбчевських,** брата бл.п. **Івана Домбчевського, Наді і Гельки.**

Євгенія Чорняк — 200 в пам'ять мужа св.п. **Степана Чорняка.**

Софія Незд — 200 у 21-шу річницю смерти чоловіка бл.п. **д-ра Миколи Незд** як нев'янучий вінок на Його могилу.

Д-р Леонід і Оксана Мостович — 100 замість квітів на могилу бл.п. **д-ра Бориса Левицького.**

Ірина Лаврівська — 100 в пам'ять мужа св.п. **проф. Юрія Лаврівського.**

Люба і Роман Домбчевські — 100 в пам'ять батьків бл.п. о. **Кипріяна і Марії Домбчевських та Івана і Юліяни Белеїв.**

Д-р Василь Кіналь — 100, проф. Василь Самофал — 75, Федір Королишин — 50 в пам'ять бл.п. **д-ра Бориса Левицького.**

Лідія і д-р Осип Оришкевичі — 100 в пам'ять бл.п. **інж. Стефана Ю. Процюка.**

Андрій і Розалія Рочі — 100 в пам'ять св.п. **Блаженнішого Патріярха Йосифа.**

Світлана і Орест Соробей — 100 замість квітів на могилу бл. п. **Лариси Коваль.**

Олександра Воробкевич — 100 в пам'ять мужа бл.п. **Романа Воробкевича.**

Ярослава і д-р Василь Кіналі в пам'ять бл.п. **Інж. Стефана Процюка.**

Мирослава Белей — 100 в пам'ять мужа бл.п. **д-ра Івана Белея** та в пам'ять родичів бл.п. **Анастазії і Андрія Рубчаків.**

Наталка і Роман Кравчук — 105, Дарія і Богдан Будний, Зеня і Василь Василів — по 60, Анна Будна, Линда і Марко Будні, Марійка і Омелян Гельбік, Богуслава і Василь Гнатів, Ярема Дубик, Надя і Юрій Кігічак, Надя Мандрусяк, Ліда Мартинець і Христина Шелдон, Орест Попович, Люба і Юрій Стефанівські, Надя і Маріян Цьолко, о. Василь Яремак — по 50, Зеновія і Мирон Бурак, Наталія і Володимир Клапіщак, Каролина і Степан Конрад, Докія Лисько, Дарія і Ярослав Миндюк, Анна і Степан Мороз, Марія і Юрій Смит, Ірина і Зенон Терлецький, Євгенія і Юхим Харченко, Люба і Мирон Чолган — по 25, Ірина і Осип Голинський, Ольга Дубик, Володар і Марта Лиско, Галина і Петро Мудрі, Ольга і Олесь Напора, Ольга й Іван Островка, Анна і Петро Поліщук, Марія і Микола Семанишин, Оксана і Юрій Стеранка, Оксана і Михайло Тарапацькі, Уляна і Антін Тимкевич, Надя і Ігор Хома — по 20, Хризанта і Роман Гентиш, Олена Гентіш, Ярослава Лісовець — по 15, Марта Кашніца, Еміліян Кіндзельський, Зенон і Мирося Мандрусяк, Дюлі Мендез, Ольга Муссаковська, Ольга і Степан Парубчак, Ляриса і Дмитро Пенсак, Наталка і Василь Савицькі, Емма Сомоза — по 10 в пам'ять св.п. **Володимири з Дорошів Кравчук.**

Зенон Коновка — 50 в пам'ять бл.п. **д-ра Романа Топольницького.**

Дарія Витанович — 50 в пошану бл.п. **о. Віталія Коваленка.**

Едвард Рокіцький — 50 в пам'ять дружини бл.п. **Стефанії Рокіцької.**

Лідія і Адріян Стецики — 50 замість квітів на могилу св.п. **Романа Срогоботатого.**

Роман Терпецький — 50 в пам'ять сестри св.п. **Євгенії Озаркевич** і 30 в пам'ять друга св.п. **проф. Павла Кравчука.**

Наталія Савицька-Маланчук, Марта Сеньківська-Тарнавська - по 50, Надія Луцька-Цегельська - 25, Ірена Стаховська-Лапичак, Ева Гамерська-Сахарчук, Євген і Дозя Казієвич-Федак, Ірина Терещук-Яворська — по 20, Іван Головінський, Анна Головінська-Максимович, Валентина Данченко-Сталовір, Ірена Сквіртнянська-Стецура — по 10 в пам'ять товаришки бл.п. **Марійки Бакай-Свистун.**

Д-р Іван Кизик з родиною, Юрій і Ірина Прокопишин — по 50, д-р Тарас і Іванна Ганушевські, Марійка і Вебстер Гал — по 25, Орест і Адріяна Кизики, Лариса і Крейґ Кірпатрик — по 20, Олег Прасіцький — 10 замість квітів на могилу св.п. **Івана Одежинського.**

Борис і Люба Жура — 30, Богдан й Ірена Черниш — 20 в пам'ять св.п. **Андрія Худяка.**

Д-р Григорій Бурбело, д-р Тарас Ганушевський, д-р Іван Кизик, д-р Омелян Клюфас, д-р Богдан Кузьма — по 25 замість квітів на могилу бл.п. **Анни Яцух.**

Тетяна і Василь Дідошак — 25 замість квітів на могилу св.п. **Лариси Коваль.**

Юрій Шараневич — 25 в пам'ять проф. **Андрія і Марії Бойкович.**

Марія і Омелян Омецінські — 25 замість квітів на могилу бл.п. **Евгена Кушніра.**

Анатоль Ромах — 25 замість квітів на могилу бл. п. **д-ра Петра Конюха.**

Іван і Ольга Станчаки — 25 в пам'ять сл.п. **Михайла Литвина.**

Ізабелла Омецінська — 25 в пам'ять св.п. **Евгена Кушніра**

Д-р Омелян Дерій — 25, Таня Д'Авіньон — 15, Володимир і Ольга Сушко, Василь і Стефа Татчин — по 10 замість квітів на могилу бл.п. **Семена Поліщука.**

Володимир Смігуровський — 20 в пам'ять бл.п. **Розалії Юрків.**

Осип і Марія Бадинські — 20 замість квітів на могилу св.п. **Луелли М. Лінєвич.**

Лев і Стефанія Пришляк — 20 в пам'ять св.п. **Романа Воробкевича.**

Дякуючи жертводавцям за пожертви линемо до Господа з молитовним проханням, щоб дарив Померлих вічним спокоєм і радістю.

Головна Екзекутива
Фонду Катедр Українознавства (ФКУ)

Авторський вечір Б. Рубчака

У суботу, 1-го грудня м. р. з ініціятиви управ Українського Інституту Модерного Мистецтва та 84-го Відділу СУА в Чикаго відбувся у майже виповненій залі інституту авторський вечір відомого поета і літературознавця Богдана Рубчака. Професор Чикагського ситіколеджу Віра Боднарук у своєму змістовному рефераті познайомила слухачів із характеристикою творчости Богдана Рубчака й також подала його коротку біографію.

У характеристиці поезии Рубчака вона спиралася на завваги Юрія Лавріненка й Богдана Бойчука — „Поезія Рубчака має тон ритуальности й високости". В ній можна завважити відтінки екзистенціялізму й підкреслення метафори. Інтелектуальна поезія Б. Рубчака є відмінним явищем в українській поезії. Поет поруч з мотивами к..ецьсвітности і дегуманізації людини й життя, не раз опрацьовує мотив трагедії молодої сили із дійсністю

У другій частині імпрези слухачі мали приємність почути з уст автора зразки його поезії. Б. Рубчак перелітав своє читання уривками із щоденника вдумливими спостереженнями й навіть виявленням поетичних таємниць творчого процесу. Авдиторія була захоплена багатством лексики й метафор, лаконічними висловами та досконалою інтерпретацією. Поезія Рубчака насиченістю метафор нагадує творчість Миколи Бажана. Самозрозуміло, поезія Рубчака багато більше езотерична й модерна. Читач завжди має враження, що Рубчака поезія солідно випрацьована В своїх ранніших творах він часто вживав алітерації. Критики уважають, що Богдан Рубчак займе чільне місце між сучасними українськими поетами.

Богдан Рубчак народився 1935 року в Калуші. Його дядько Іван Рубчак був видатним актором. Батько Богдана помер у Німеччині, куди родина Рубчаків виїхала в 1943 році. Малий Богдан із матір'ю жив у таборі ді-пі в Діллінгені аж до виїзду до Америки в 1948 році

В Америці Рубчаки жили спочатку у Ню Йорку, а згодом поселилися у Чикаго. Майбутній поет закінчив середню школу з добрим успіхом і продовжував своє навчання в таких університетах: Неліві Пір, Рузвелт й Чикаго. Він вивчав порівняльну літературу й писав українські поезії. Його пер... збірка „Камінний сад" ...ла 1956 року, коли йо... 21 рік.

...оку Іллинойський ...ет в Чикаго запросив Рубчака прийняти пост професора славістики й українистики. Рубчак отримав докторат 1977 року з порівняльної літератури. До того часу він був викладачем в університетах Манітобському й Ратгерському.

Рубчак подиву гідно працьовитий. Його діяльність багатогранна. Він не тільки видав п'ять збірок поезій. Найновіша „Крило Ікарове" вийшла 1983 року. Він також опублікував 60 есеїв на літературознавчі і інші теми.

З доповідями він об'їхав уже майже всі українські осередки Америки й Канади. Разом із д-ром Дмитром Штогрином він зорганізував дві п'ятиденні конференції українистики в Урбана, Іллиной. Його перу належить велика розвідка про творчість Михайла Коцюбинського, що разом із анотаціями про гуцульський фолкльор, появилися як передмова до англійського видання повісті „Тіні забутих предків".

Рубчак часто виступає на англомовних конференціях із доповідями з ділянки загальнолітературної й українистики. Коли 1981 року постала літературна нагорода Антоновичів його покликано стати членом жюрі, що його очолив проф. Юрій Шевельов. Мало хто знає, що Рубчак пише також поезії по-англійськи й друкує їх у різних літературних журналах. У 1982 році д-р Рубчак отримав літературну нагороду Літературного фонду Івана Франка в Чикаго. Ми йому бажаємо ще більших успіхів.

Ярослав Василів

ДВІ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНІ компанії в Каліфорнії незаконно допомогли підприємцеві Куртові Беренсові із Західньої Німеччини продати Північній Кореї 85 американських військових гелікоптерів. Спеціяльний представник Департаменту торгівлі ЗСА В. Колер провадить розслідування цієї справи. 17 гелікоптерів уже попало в Північну Корею. Більшість з них можуть бути використані як у воєнних, так і в цивільних цілях. Компаніям, які представляє Беренс, а також американським компаніям заборонений експорт деяких видів американської техніки Північній Кореї.

Звіт Фонду „Поміч Україні" у Вінніпеґу

Два рази в 1984 році (31-го травня і 30-го вересня) ми видали і подали до преси частинний звіт. Нинішній звіт — це повний касовий звіт за цілий 1984 рік. Він стосується до тої частини Фонду, яка була під адміністрацією нашої Філії ССУК

Приходи: Стан каси на 31-го грудня 1983 року—20,639.42 дол., пожертви в 1984 році—29,563.61 дол., відсотки від депозитів в українських кредитівках—1,304.64, разом приходів було—51,507.67 долярів.

Розходи: на допомоги видано такі суми: в Україну—5,577.04 дол., українцям в Польщі—4,866.66, українцям в Румунії—204.50, колишнім дисидентам—591.00, українцям в Бразилії—28,915.05, українцям в інших країнах Південної Америки—552.25 дол. Разом на допомоги видано 41,158 долярів. На адміністрацію Фонду Філія видала 1,415.41 дол. До Централі ССУК переслано 1,024.75 дол. на покриття коштів наступної збіркової кампанії. Наші розходи виносили разом—43,598.16 дол. На день 31-го грудня 1984 року залишилося 7.909,51 дол. на рахунку Фонду при Манітобській Філії ССУК.

Реагуючи на потреби потерпівших від повені українських поселенців в Бразилії, ми ще восени 1983 року почали інтенсивну висилку допомоги і, як показує наш звіт, продовжували її протягом цілого 1984 року. Грошову допомогу для розподілу між потребуючими українськими хліборобами ми висилали до Централі Хліборобсько-Освітнього Союзу в Куритибі (10.056.50), на адреси трьох філій Х-ОС в Бразилії (3,658.85) і на адресу Товариства Прихильників Української Культури в Куритибі (2,504.00).

На адреси українських інституцій і організацій, що опікуються дітьми і молоддю (сиротинці, інтернати, школи і т. п.) ми вислали 2,714.65 дол. для допомоги кільком приватним особам 755.25 дол. Крім того, на оплату великої кількости пакунків на різні адреси в Бразилії видано 9,225.05 дол. Разом на допомогу українцям в Бразилії видано 28,915.05 дол.

Висловлюємо велике признання і сердечну подяку нашому жертвенному громадянству за надзвичайно щедру підтримку Фонду „Поміч Україні" в 1984 році і просимо взяти участь в нашій збірці в 1985 році.

Пожертви на продовження нашої допомогової роботи просимо висилати на адресу Централі ССУК:
Ukr. Can. Social Services, Box 168, Station M., Toronto, Ontario, M6S 4T3, або на адресу Філії ССУК у вашій околиці, або на адресу манітобської Філії ССУК подану внизу. Фонд „Поміч Україні" призначений для допомоги потребуючим українцям в будь-якій країні поза межами Канади. Всі пожертви звільнені від доходового податку.

У всіх справах слід звертатися на адресу: Ukrainian Canadian Social Services, Manitoba Branch, 456 Main St., Winnipeg, Man., R3B 1B6, Canada.

Петро Салига
голова

Осип Сливинський,
секретар

Привіт...

(*Закінчення зі стор. 2*)

ня зі сторони відповідних чинників воно, на жаль, не удостоїлося. Хоча б згадати відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашінгтоні, яке плянувалося без участі Капелі Бандуристів, вона б мала виступити лише на посвяченні площі. Та як коштовно для Капелі це обійшлося, а спів її слухав увесь Вашінгтон протягом всієї церемонії відкриття.

І ось так осамітнене кобзарське мистецтво лишилося і на еміґрації, але збереглося лише завдяки вище згаданим вартостям бандуристів та матеріяльній підтримці нашого рядового патріотичного громадянства, за що всім їм і вам тут присутнім належиться високе признання.

Вам же, молоді бандуристи, належиться найвище признання за те, що сприйняли вартості кобзарської старшої ґенерації, ставши бандуристами хоч і не малим коштом засобів і праці. Вітаю вас всіх від вашої матері — Капелі бандуристів з вашим великим успіхом та закликаю ніколи не лишати і не випускати з рук нашої духової зброї — бандури. Носіть кобзарське мистецтво в світ доки донесете його назад в Україну до золотоверхого Києва.

Петро Гончаренко
голова Управи й адміністратор Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка.

Автоматизація...

(*Закінчення зі стор. 2*)

зменшується, а навпаки — збільшується. Чому? Це пояснюють тим, що нижчі кошти продукції і вища якість провадять до більшої кількости продукту. Зрозуміло, що більше бизнесу означає більшу потребу рук до праці.

У загальному, американський індустріяльний світ приходить до переконання, що якраз автоматизація фабрик може захоронити вже існуючі старі місця, довкола яких скристалізувалось життя працівників. На жаль ці фабрики терплять ярмо застарілих машин і виряду, так, що у багатьох випадках приходило б їх закривати і будувати в інших місцях — нову. І якраз інвестиція у модернізацію старого заводу захороняє варстати праці людей і задержує їхнє місце поселення.

Оптимізм в автоматизації лежить у тому, що, розв'язуючи питання переміщення працівників, творяться додаткові економічні добра, які мають позитивне значення для загалу.

Пам'яті інж. Л. Романюка

Св.п. Л. Романюк
(фото з 1939 року в Загребі)

У „Свободі" й „Народній Волі" 17 січня ц.р. був надрукований некролог про Л. Романюка, що написав Петро Ю. Стерчо. У тому некролозі, крім неточностей, є й помилки. Вважаю своїм обов'язком, як молодший подєбрадський колега Романюка й приятель пізніших літ, ті помилки спростувати. Та й незалежно від спростовань, Покійний заслужив, щоб про нього було згадано не лише раз.

Один з його опікунів подав до „Свободи" повідомлення про дату смерти й похорону. Він написав: „Леонід Павлович Романюк", а в „Свободі" надруковано „Леонід Павло Романюк". Це інша особа. У Покійного не було двох імен. Мода пристосуватись до американської двоіменности до Романюка не стосувалася. Замість другого імени, його ініціял „П" означав ім'я по-батькові - Павлович.

Петро Ю. Стерчо пише, що Л. Романюк був в Армії УНР „в рядах Корпусу Січових Стрільців... З цим корпусом він був на фронті до кінця, коли опинився з товаришами в таборах у Чехо-Словаччині". Факти життєпису Покійного інші. Поперше, Корпус Січових Стрільців не „був на фронті до кінця", бо полковник Євген Коновалець його демобілізував, розпустив при кінці листопада чи на початку грудня 1919 року.

На військовій нараді в Чорториї 4-го грудня 1919 року „Коновалець повідомив, - пише Ісак Мазепа, - що група Січових Стрільців вирішила демобілізуватися, бо Січові Стрільці перевтомлені, вважають дальшу боротьбу за безвиглядну".

Армія УНР пішла у партизанський Зимовий Похід 6-го грудня 1919 року без корпусу Січових Стрільців. Л. Романюк не служив у корпусі Січових Стрільців, а служив у гарматній бригаді Третьої Залізної Дивізії Армії УНР. З нею він пройшов усі тяжкі й криваві бої під командою славного генерала Олександра Удовиченка.

У першому томі історії Третьої Залізної Дивізії надрукований спогад Романюка, як він, тоді хорунжий, з підполковником Климком визволив гарматну бригаду з оточення гайдамаків зрадника Волоха, їй загрожував примусовий перехід до Червоної армії. З Третьою Залізною Дивізією Л. Романюк і був „до кінця" - до 21-го листопада 1920 року, коли Амія УНР перейшла Збруч і була інтернована в польських таборах. Третя дивізія, а з нею й Л. Романюк, опинилась у Каліші коло кордону Познаньщини. З Каліша він переїхав до Чехо-Словаччини у Подєбради, де вступив до української політехніки — УГ Академії на гідротехнічний відділ. Покійний після демобілізації короткий час студіював на фізико-математичному факультеті Київського університету, тому то й гідротехнічний відділ, найтяжчий в Академії, був би для нього не тяжким. Але він привіз зі собою із калішського табору туберкульозу, що була розповсюджена серед українського війська в таборах інтернованих через голодування. Л. Романюк мусів їхати до санаторії, а на гідротехнічному відділу майже щодня треба було бути в креслярні й креслити, отже він перейшов на економічно-кооперативний факультет, де свої студії чергував з перебуванням у санаторії. Там також не дармував, а приготовлявся до іспитів і складав їх у Подєбрадах. Через хворобу закінчення його студій припізнилось, весною 1930 року він захистив свою дипломну працю й отримав титул інженера-економіста. Автор цих рядків, також економіст, був присутнім на тому захисті.

Під час останнього року Романюкових студій, на ґрунті студентського громадського життя, між нами зав'язалось колежанське зближення. Пізніше, на Закарпатті, я відвідував його в Мукачеві, а в Хусті 1939 року короткий час працював у міністерстві господарства.

Зв'язок Романюка із Закарпаттям стався через його хворобу в Подєбрадах. Лікар, оглянувши його, дав йому запечатаний лист і сказав кому передати, попередивши, щоб він листа не читав. Романюк листа прочитав, у ньому було написано, що йому лишається життя на три місяці. Він не заламався, а вперто й систематично лікувався, їздив у санаторії і студіював. Для туберкульозних подєбрадський клімат несприятливий, лікарі радили гірський, тоді він поїхав на Закарпаття, тодішню так зв. Підкарпатську Русь. Перший раз він був там 1925 року в Перечині на Святий Вечір. Ще перед закінченням Академії він почав працювати в Підкарпатському банку в Хусті, а пізніше в Мукачеві – центрі закарпатського москвофільства; там була гімназія й учительська семінарія в російсько-москвофільських руках. Українською оазою була Торговельна Академія, середня комерційна школа з директором Августином Штефаном; у ній було кілька видатних педагогів-українців наддніпрянців. Л. Романюк був тісно зв'язаний з цим українським гуртком і ввесь вільний від банкової праці час присвячував українським громадським справам. У 1932-38 роках він заснував і редагував разом з подєбрадцем інж. Василем Куриленком (1903-1944) господарський місячник „Світло". Петро Петричко був лише підписаний на журналі як формальний редактор, щоб показати „власть імущим", що редактор автотон, а не „емігрант".

За цю свою громадську діяльність Л. Романюк став послом до першого Сойму Карпатської України; вибори до нього були 12-го лютого 1939 року, що дали більше 90 відсотків голосів усіх виборців для єдиного урядового виборчого списка. Опозиційного не було, це було політичною помилкою, вороги українства підкреслювали й розголошували про монопартійність виборів. Політична історія Карпатської України ще чекає свого об'єктивного й кваліфікованого дослідника.

Леонід Романюк лишив короткі спогади в згаданому вже альманахові, що подають декотрі дані до його життєпису та яскраві образки зародків національної свідомости повітового містечка.

В Нову Ушицю на Поділлі, де Романюк народився, приходило аж п'ять примірників щоденника „Рада", що єдиний на цілу Наддніпрянську Україну друкувався українською мовою. Леонідів батько, Павло Романюк, державний урядовець, раз зфотографувався з цією газетою в руках так, що назву можна було на фотографії прочитати. Це був виклик і кпини з царської адміністрації; про цей випадок розповідав мені Покійний. У 1912 році був у Новій Ушиці молодий адвокат Василь Химерик, що ввесь час говорив українською мовою, переконував Павла Романюка в його домі, що треба „цілковито відкинути в приватному житті російську мову, вживаючи її хіба лише там, де цього вимагає закон". Леонід був тоді гімназистом, а року 1919 - хорунжим гарматної бригади. На фронті він зустрів людину у селянській свитці, що перейшла бойову совєтсько-українську лінію, щоб іти до українського штабу як делегат повстанської армії отамана Тютюнника. Це був Василь Химерик.

Л. Романюк скінчив гімназію під час Першої світової війни у Жмеринці, жив там на квартирі у гімназійного вчителя фізики Смолича, батька відомого совєтського письменника Юрія Смолича. У розмові з Романюком я запитав його: — А чому ж Ю. Смолич не пішов з українцями?" Романюк відповів запитанням: „А чому ж іти з тими, що програють?" Отож всі українські смоличі йшли з ворогами України тому, що вони „вигравали"...

Покійний Леонід Павлович Романюк був людиною непересічних здібностей, лиха доля не дала йому, як і багатьом, можливости розвинути їх у повній мірі й силі. Головні етапи його творчого життя такі: старшина-гарматчик Третьої Залізної Дивізії, що з нею пройшов увесь героїчний і страдницький її шлях у боротьбі за волю України. Потім він подєбрадець, студент УГА, де 90 відсотків студентів до 1927 року були колишніми вояками Армії УНР, а професори — колишні міністри й державні діячі УНР. Далі Закарпатська Україна, що для її відродження він поклав багато своєї праці й енергії, особливо в добі Карпатської України. Всі ці етапи були з'єднані українською національною ідеєю.

Про свого батька, Павла, Леонід згадує принагідно у спогадах: „Так уже віддавна склалось, що всі українські нитки збігались до мого батька". Так було в Новій Ушиці року 1912, а пізніше, особливо в часи української революції, тих ниток мусіло бути більше й вони міцніли. Коли Армія УНР остаточно відходила за Збруч, а далі в польські табори, то й Павло Романюк не міг лишитися дома, покинув дім і родину й подався на еміграцію. Син — з військом за польські колючі дроти, а він як невійськовий лишився в Галичині, де й проживав ще в 1930-их роках.

Остання праця Леоніда Павловича була для увіковічення пам'яти його славної Залізної Дивізії. Була це редакційна праця й доповнення до другого тому історії Третьої Залізної Дивізії генерала Олександра Удовиченка (1887-1975). Покійний автор не встиг її докінчити й за цю працю взялися побратими залізні — поручник Іван Толочний, сот. Л. Романюк і підпол. Микола Отрешко-Арський. Допомагав їм редакторською працею мгр Іван І. Коровицький. Це була кропітка праця але з успіхом була закінчена, й гарна книга появилась 1982 року у Видавництві „Червона Калина" в Ню Йорку.

Леонід Павлович Романюк народився 10-го березня (ст.ст.) 1898 року в Новій Ушиці на Поділлі над Дністром, а упокоївся в Сан Дієго, Каліф., 7-го грудня 1984 року. Похований 14-го грудня в Бавнд Бруку поруч своєї дружини, що померла 1975 року. До 83 року життя здоров'я Покійного було відносно добре, але після „легкої" операції він став зовсім інвалідом. Трьох його українських друзів у Сан Дієго дбайливо опікувалися ним аж до його смерти.

Нехай легкою буде йому американська земля на українському цвинтарі, а пам'ять про нього тривалою в аналах української Визвольної Боротьби.

Микола Кушніренко